

HANDELINGEN 22:16 UITGELEGD DOOR CALVIJN

"En nu, wat vertoeft gij? Sta op, en laat u dopen en uw zonden afwassen, aanroepende de Naam des Heeren."

"Er is geen twijfel aan, of annanias heeft Paulus getrouwelijk in de beginselen der godzaligheid onderwezen. Maar Lukas deelt ons alleen een korte samenvatting mee, met weglating van vele dingen. Zodra Paulus dus verstond, dat de beloofde verlossing nu in Christus was verwerkelijkt, zei Annanias terecht dat er geen reden was om hem de doop nog langer te onthouden. Waar hij verder zegt: "wat vertoeft gij?" berispt hij Paulus niet, noch beschuldigt hij hem van traagheid; maar hij maakt de genade Gods te heerlijker door er de doop aan toe te voegen. Een dergelijke uitspraak hebben wij in hoofdstuk 10, namelijk "kan ook niemand het water weren, dat dezen niet gedoopt zouden worden, welke de Heilige Geest ontvangen hebben, gelijk als ook wij?"

Waar hij eraan toevoegt: "laat uw zonden afwassen", geeft hij door deze uitdrukking de kracht en de vrucht van de doop weer, even alsof hij zeide: laat uw zonden door de doop afwassen. Maar aangezien dat het zo de schijn heeft, alsof hij aan het uitwendige teken van de doop meer waarde toekent dan wel behoorlijk is, zo vraag men, of de doop zelf de oorzaak van onze reiniging is. Waar het bloed van Christus het enige zoenmiddel is voor onze zonden, en gelijk het eenmaal voor dit doel is vergoten, zo reinigt de Heilige Geest ons bij de voortduur door de besprenging met dat bloed, door het geloof. Zo kan deze werking niet op het uitwendige teken worden overgedragen zonder belediging van Christus en van de Heilige Geest. En de ervaring bewijst, hoezeer de mensen tot het bijgeloof zijn genegen. Waarom vele vrome mensen zelfs de kracht van de doop al te zeer verkleinen, opdat zij hun geloof niet aan het uitwendige teken zouden hechten. Maar wij moeten maat houden, zodat de sacramenten op hun plaats worden gesteld, zó dat zij de heerlijkheid van Christus niet verkleinen, en tevens dat zij niet van hun kracht en waarde worden ontbloot. Daarom moeten wij dit in de eerste plaats onthouden, dat het alleen God is, die ons door het bloed van Zijn Zoon van onze zonden wast, en opdat deze reiniging in ons bewerkstelligd worde, zo gebruikt Hij de verborgen kracht van de Heilige Geest.

Wanneer er dus over de vergeving der zonden wordt gehandeld, zo moeten wij als haar enige werkmeester de hemelse Vader aanmerken, en wij moeten ons geen ander middel denken, dan het bloed van Christus. En wanneer wij tot de middelijke oorzaak komen, zo neemt de Heilige Geest de eerste plaats in. Maar Hij gebruikt als ondergeschikt middel de prediking van het Evangelie en de doop zelf. Hoewel verder God alleen werkt door de innerlijke kracht van Zijn Geest, zo neemt dit toch niet weg, dat Hij naar Zijn welbehagen de middelen gebruikt, die Hem passend dunken. Niet dat Hij nu iets aan de kracht van Zijn Geest of van het bloed van Christus onttrekt, om in het uitwendige teken te besluiten, maar omdat Hij het teken wil gebruiken als hulpmiddel om onze zwakheid tegemoet te komen. Voor zover dus de doop ons geloof te hulp komt, daar het de vergiffenis der zonden alleen uit het bloed van Christus ontvangt, wordt hij een afwassing der ziel genoemd. De afwassing, waar Lukas van spreekt, wijst dus niet op de (doop als) de oorzaak ervan; maar slaat op de bedoeling van Paulus, die ermee te kennen geeft, dat hij, na het teken te hebben ontvangen, beter zal verstaan dat zijn zonden verzoend zijn. Hoewel wij hier tevens moeten opmerken, dat ons in de doop geen bloot teken wordt gesteld, maar dat de mededeling van de betekende zaak ermee verbonden is; dewijl God niets op bedrieglijke wijze belooft, maar in waarheid schenkt, wat Hij ons onder tekenen voor ogen stelt.

Toch moeten wij wederom op onze hoede zijn, dat wij de genade van God niet aan het sacrament binden. Want de uitwendige bediening van de doop brengt geen nut aan, dan alleen waar het Gode behaagt. Hiermee wordt ook een andere vraag, die zou kunnen worden onderworpen, beantwoord. Want waar Paulus het getuigenis had ontvangen, dat hem de genade van God ten deel was gevallen, waren hem de zonden reeds vergeven. Hij is dus niet pas door de doop afgewassen, maar ontvangt er een vernieuwde bevestiging is van de genade, die hij reeds deelachtig was geworden.

"Aanroepende de Naam des Heeren". Het valt niet te betwijfelen, of hij bedoelt Christus, niet alleen omdat bij de doop de naam van Christus wordt genoemd, maar omdat de Vader ons beveelt, om al wat de doop afbeeldt van Hem, namelijk van Christus, af te smeken. Want de werking van de Heilige Geest heeft geen andere strekking, dan om ons deelgenoot te maken van Zijn dood en opstanding. Christus wordt ons dus voor ogen gesteld, dat Hij in de doop de eerste plaats inneemt; maar voor zover Hij ons door de Vader is gegeven, en voor zover Hij ons Zijn genade door de Heilige Geest instort. De aanroeping van de naam van Christus sluit dus die van de Vader en de Heilige Geest in zich. Daarom bedoelt Annanias niet, dat alleen de naam van Christus moet worden genoemd; maar hij bedoelt de aanroeping waarin de gelovigen betuigen, dat Christus alleen de werking van het uitwendige teken verschaft. Want de sacramenten hebben in zichzelf geen kracht ter zaligheid besloten en kunnen uit zichzelf niets uitwerken. Daarom is dit deel van de zin als het ware een nadere verklaring van het voorgaande gezegde, dewijl Annanias Paulus met nadruk van alle vertrouwen op het uitwendige teken tot Christus wil leiden. Het is genoegzaam bekend, hoezeer de papisten van deze regel afwijken, daar zij de werking der genade aan hun bezweringen verbinden. En het is er zover van af, dat zij het ongelukkig volk tot Christus pogen te brengen, dat zij veeleer door hun doop Christus opzij dringen, en Zijn heilige Naam met hun bezweringen bezoedelen."

Met hetzelfde oogmerk heeft ook Augustinus veel tegen de Pelagianen geschreven. In "De Geest en de letter" zegt hij het volgende: "De Wet en zijn gerechtigheid werd ons voorgehouden, opdat hij die haar doet, daardoor leve. En opdat een ieder, die zijn zwakheid kent, zal komen tot God, die alleen rechtvaardig maakt; niet door zijn eigen krachten, noch door de letter der Wet, die wij niet kunnen volbrengen, maar door het geloof. Niemand kan recht goede werken doen, dan die eerst zelf rechtvaardig, godvrezend en goed is. Wij verkrijgen alleen gerechtigheid door het geloof". Hij zegt daar duidelijk, dat God, die alleen zaligt en heiligt, door het geloof wordt verzoend en dat het geloof ons voor God godvrezend en rechtvaardig maakt". En weinig daarna: "Om de Wet vrezend wij God, door het geloof hopen en vertrouwen wij op God. Voor hen, die de straf vrezen, is de genade echter verborgen. Onder deze vrees, wanneer een mens in angst is, enz. moet hij door het geloof vluchten tot de barmhartigheid van God, opdat Hij datgene geve, daartoe genade verlene, wat in de Wet is geboden". Daar leert hij, dat door de wet de harten worden verschrikt en door het geloof weer troost ontvangen.

Het is waarlijk een wonder, dat de tegenstanders zo blind kunnen zijn en zoveel uitspraken voorbijzien, die zo duidelijk vermelden, dat wij door het geloof rechtvaardig worden, en niet door de werken. Wat denken die arme mensen wel? Menen zij, dat de Schrift zonder oorzaak het zelfde zo dikwijls met duidelijke woorden herhaalt? Menen zij, dat de Heilige Geest zijn woorden niet beslist en bedachtzaam neerzet of niet weet wat Hij zegt? Die goddeloze lieden hebben daarover een drogrede uitgedacht en zeggen: de woorden van de Schrift, die over het geloof spreken, zijn fide formata (uit het geloof gesproken) te verstaan. Dat wil zeggen: het geloof maakt niemand godvrezend of rechtvaardig, maar wel de liefde of de werken. Kortom,

naar hun mening maakt het geloof niemand rechtvaardigt, maar alleen de liefde. Want zij zeggen dat het geloof er kan zijn naast een doodzonde. Wat is dat anders dan alle toezegging van God en belofte van genade omvergestoten en dat de Wet en de werken worden gepredikt? Als het geloof vergeving van zonde en genade verkrijgt ter wille van de liefde, dan zal de vergeving van zonde altijd onzeker zijn. Want wij hebben God nooit zo volkomen lief als wij moeten. Ja, wij kunnen God niet liefhebben voordat het hart ervan is verzekerd dat de zonden hem zijn vergeven. Dus als de tegenstanders leren van de liefde tot God, waartoe wij in staat zijn, en op eigen werken te vertrouwen, stoten zij het Evangelie, dat vergeving van zonde predikt, geheel omver. Niemand kan toch recht de liefde hebben en evenmin verstaan, of hij gelooft dat wij uit genade om niet vergeving van zonde verkrijgen door Christus.

Wij zeggen ook, dat de liefde op het geloof moet volgen, zoals Paulus zegt: "Want in Christus Jezus heeft noch besnijdenis enige kracht, noch voorhuid, maar het geloof door de liefde werkende" (Gal.5:6). Men moet daarom niet op de liefde vertrouwen, noch bouwen, als zouden wij ter wille van de liefde of door de liefde vergeving van zonde verkrijgen en verzoening met God. Evenzo verkrijgen wij ook geen vergeving van zonde om de andere werken die volgen, maar alleen door het geloof. Want niemand kan de belofte van God aangrijpen door werken, maar alleen door het geloof. En het geloof is er eigenlijk, wanneer mijn hart en de Heilige Geest mij in het hart zegt, dat de belofte van god waar en zeker is. Juist van dit geloof spreekt de Schrift. En omdat het geloof, voordat wij wat doen of werken, zich slechts laat schenken en laat geven en ontvangt, zo wordt ons het geloof tot gerechtigheid gerekend, zoals bij Abraham, voordat wij liefhebben, eer wij de Wet doen of enig werk. Hoewel het waar is dat vruchten en werken niet uitblijven en het geloof geen blote kennis is van de geschiedenis, maar een nieuw licht in het hart en een krachtig werk van de Heilige Geest, waardoor wij worden wedergeboren, waardoor de verschrikte gewetens weer worden opgericht en leven verkrijgen. En omdat het geloof alleen vergeving van zonde verkrijgt en ons Gode aangenaam maakt, brengt het de Heilige Geest met zich en kan met recht worden genoemd: de genade, die aangenaam maakt, waarop dan de liefde volgt.

Tot nu toe hebben we de geschriften der vaderen en uit de Schrift overvloedig aangetoond, dat wij door het geloof vergeving van zonde verkrijgen om Christus' wil, en dat wij alleen door het geloof rechtvaardig worden. Dat is van onrechtvaardigen godvrezend, heilig en wedergeboren worden. Godvrezende harten zien en bemerken echter, hoe boven alles hoognodig deze leer van het geloof is; want door deze alleen leert men Christus kennen en Zijn weldaden. En door deze leer vinden de harten en gewetens alleen rechte, zekere rust en troost. Want zal er christelijke kerk zijn; zal er een christen geloof zijn; dan moet daar een prediking en leer zijn, waardoor de gewetens op geen waan, noch zandgrond worden gebouwd, maar een grond waarop zij zich zeker kunnen verlaten en hun vertrouwen op mogen vestigen. Daarom zijn de tegenstanders waarlijk ontrouwe bisschoppen, ontrouwe predikers en geleerden. Tot nu toe hebben zij de gewetens slechte raad gegeven en dat doen ze nog; doordat zij een leer brengen waardoor ze de mensen in twijfel laten, in het onzekere en bang of ze vergeving van zonden zullen verkrijgen of niet. Want hoe is het mogelijk dat degenen, die in doodsnood en op sterven en in angsten liggen, stand kunnen houden, als zij deze noodzakelijke leer van Christus niet hebben gehoord of niet weten en wankelen en in twijfel zijn of zij vergeving van zonden hebben of niet? Nog eens: Zal er een christelijke kerk zijn, dan moet in die kerk het Evangelie van Christus blijven, namelijk deze goddelijke belofte, dat ons zonder verdienste de zonden om Christus' wil worden vergeven. Datzelfde Evangelie wordt geheel gesmoord door hen, die van het geloof, waarvan wij spreken, totaal niets leren. Nu leren noch schrijven de scholastieken ook geen enkel woord over het geloof,

wat heel erg is om te horen. Onze tegenstanders volgen hen en verwerpen de verheven leer van het geloof en zijn zo verstokt en blind, dat ze niet zien, dat ze daardoor het gehele Evangelie, de goddelijke belofte van de vergeving der zonde en de gehele Christus met voeten treden.